

Bryssel den 24 februari 2026
(OR. en)

6659/26

MI 175
COMPET 231

FÖLJENOT

från: Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av
Martine DEPREZ, direktör

inkom den: 20 februari 2026

till: Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd

Komm. dok. nr: COM(2026) 86 final

Ärende: RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN
SAMT REGIONKOMMITTÉN
om genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv
2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av
yrkeskvalifikationer

För delegationerna bifogas dokument – COM(2026) 86 final.

Bilaga: COM(2026) 86 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 20.2.2026
COM(2026) 86 final

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET,
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**om genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7
september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer**

{SWD(2026) 64 final}

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Politisk bakgrund: Rörlighet för arbetskraft och kompetens mot bakgrund av brister	4
2. Direktivet om yrkeskvalifikationer ger avgörande stöd till rörligheten på den inre marknaden.....	6
3. Allmän användarupplevelse	10
3.1. Tillgänglighet och utbyte av information	10
3.2. Erkännandesystem.....	12
3.2.1. Den generella ordningen för erkännande	12
3.2.2. Automatiskt erkännande baserat på yrkeserfarenhet	14
3.2.3. Automatiskt erkännande baserat på minimikrav på utbildning	15
4. Ömsesidigt förtroende och administrativt samarbete är avgörande för att regelverket ska fungera	18
4.1. Anmälan	18
4.2. Varningsmekanismen	19
4.3. Uppdateringar av systemet för automatiskt erkännande baserat på minimikrav på utbildning.....	20
5. Digitalisering	22
6. Slutsatser.....	24

Den inre marknadens effektiva funktion är beroende av att kvalificerade yrkesutövarna är fria att flytta inom alla sektorer och kompetensnivåer och att arbeta varhelst deras kompetens behövs. Den europeiska konkurrenskraften är beroende av en stark och fullständig inre marknad, som fortfarande är EU:s viktigaste ekonomiska motor. En verkligt integrerad marknad kan dock inte fungera effektivt utan rörlighet för människor och fri rörlighet för kompetens. Därför meddelade ordförande Ursula von der Leyen i sina politiska riktlinjer att kommissionen kommer att lägga fram ett initiativ för kompetensportabilitet för att se till att kompetens som inhämtats i ett land erkänns i ett annat. I strategin för den inre marknaden 2025 betonas också vikten av yrkesmässig rörlighet och erkännande av yrkeskvalifikationer identifieras som ett av de största hindren för den fria rörligheten för tjänster och arbetstagare inom EU. Möjligheten att flytta och få sina kvalifikationer erkända över gränserna är avgörande för att yrkesutövare ska kunna utvecklas, för att företag ska få tillgång till den talang de behöver, för att innovation ska spridas och för att produktiviteten ska öka.

Formellt erkännande av kvalifikationer av en medlemsstats behöriga myndigheter krävs endast om tillträdet till yrket regleras¹ i det landet. Yrkesreglering ingår fortfarande i medlemsstaternas behörighet inom ramen för EU-rätten, inbegripet principerna om icke-diskriminering och proportionalitet. För närvarande regleras över 5 700 yrken i EU:s medlemsstater², med stora skillnader mellan olika länder. Enligt de senaste uppskattningarna arbetar cirka 22 % av arbetskraften i EU inom ett reglerat yrke³. Motiverad och proportionerlig reglering kan spela en viktig roll för att skydda den offentliga politikens mål, skydda konsumenterna och säkerställa allmänhetens säkerhet samt för att upprätthålla konsumentskyddet, den allmänna säkerheten och skyddet av hälsa och miljö. Olika tillträdeskrav för reglerade yrken inom EU kan dock begränsa den yrkesmässiga rörligheten över gränserna.

Direktivet om yrkeskvalifikationer⁴ fortsätter att spela en avgörande roll för att göra denna rörlighet till verklighet, både för arbetstagare och egenföretagare, samtidigt som mål av allmänt intresse såsom tjänstekvalitet och allmän säkerhet skyddas. I direktivet fastställs förfaranderegler för erkännande av

¹ I den mening som avses i artikel 3.1 a i direktiv 2005/36/EG, i dess ändrade lydelse.

² [Databasen över reglerade yrken](#).

³ [Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om rekommenderade reformer för reglering av yrkesmässiga tjänster](#), COM(2016) 820 final.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (*direktivet*) antogs för att konsolidera flera tidigare instrument som omfattade erkännande av yrkeskvalifikationer i hela EU. Efter att direktivet införlivades med nationell lagstiftning i oktober 2007 har det genomgått flera viktiga ändringar för att moderniseras och anpassas till nya förhållanden och regelverk. Den viktigaste reformen antogs 2013 och genomfördes 2016 genom införandet av det europeiska yrkeskortet, en varningsmekanism, ett förenklat förfarande för erkännande och möjligheten till partiellt tillträde för yrkesverksamma över gränserna. Genom denna översyn fick kommissionen också befogenhet att anta delegerade akter och genomförandeakter som ger systemet flexibilitet. Efterföljande delegerade akter och genomförandeakter säkerställde regelbundna uppdateringar av direktivet, vilket bidrog till att upprätthålla förtroendet för systemet och den fria rörligheten på EU:s inre marknad samtidigt som tjänsternas kvalitet och den allmänna säkerheten tryggades.

yrkeskvalifikationer i medlemsstaterna⁵, vilket gör det möjligt för yrkesutövare att få tillträde till och utöva reglerade yrken i en annan medlemsstat, antingen permanent eller temporärt och sporadiskt. Den strida strömmen av beslut om erkännande enligt reglerna i direktivet bekräftar att det främjar yrkesmässig rörlighet. Många av besluten om erkännande rör bristyrken inom viktiga sektorer som kännetecknas av hög efterfrågan på kvalificerad arbetskraft som hälso- och sjukvård samt utbildning. Utan direktivet skulle sjuksköterskor inom allmän hälso- och sjukvård, läkare, lärare, arkitekter, elektriker, rörmokare och många fler yrkesutövare som vill få sina kvalifikationer erkända i en annan medlemsstat stå inför större svårigheter och behöva följa olika nationella regler och förfaranden för erkännande. Genom en rättsligt bindande, harmoniserad ram som reglerar erkännandeprocesser i hela EU gör direktivet det enklare för reglerade yrken och yrkesverksamheter som är nödvändiga för EU:s konkurrenskraft att dra fördel av den inre marknaden.

Yrkesverksammas erfarenheter av det befintliga regelverket visar dock att erkännande ofta kan utgöra en komplicerad och tidskrävande process. Ramens grunder är egentligen sunda, men långdragna förfaranden, ojämn digitalisering av nationella processer och förfaranden och betungande dokumentationskrav riskerar att undergräva dess potential. Berörda parter välkomnar direktivets resultat men efterlyser ett förnyat fokus på förenkling, transparens och digital omställning för att tillgodose behoven hos dagens mobila arbetskraft. I sin särskilda rapport om erkännande av yrkeskvalifikationer i EU 2024 noterade Europeiska revisionsrätten också att medlemsstaternas tillämpning av direktivet hade brister, däribland bristen på elektroniska förfaranden, luckor och inkonsekvenser i den information som lämnats till allmänheten, kostsamma och besvärliga processer samt brister i användningen av varningsmekanismen för att bidra till att garantera patient- och konsumentssäkerheten.

I denna rapport bedöms genomförandet av direktivet. Detta uppfyller en skyldighet enligt artikel 60.2 i direktivet, enligt vilken kommissionen ska offentliggöra en rapport om genomförandet av direktivet vart femte år⁶. Syftet med denna genomföranderapport, som är inriktad på perioden 2020–2024⁷, är att identifiera

⁵ Reglerna i direktiv 2005/36/EG, i dess ändrade lydelse, med mycket begränsade anpassningar, gäller även Island, Liechtenstein och Norge genom avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Vissa regler enligt direktiv 2005/36/EG gäller även Schweiz genom avtalet mellan EU och Schweiz om fri rörlighet för personer. Denna rapport rör uttryckligen genomförandet av direktivet i EU:s medlemsstater.

⁶ Vissa uppgifter omfattar perioden 2018–2023 av följande skäl. För det första för att kunna göra en bättre jämförelse med tidigare år eftersom antalet erkännandebeslut minskade under covid-19-perioden. För det andra är uppgifter om beslut om erkännande för år 2024 ännu inte helt tillgängliga: medlemsstaterna är skyldiga att årligen anmäla sådan statistik till kommissionen men gör ofta detta först under andra halvåret påföljande år, eftersom de först måste samla in uppgifterna från de behöriga myndigheterna.

⁷ Den [senaste genomföranderapporten](#) offentliggjordes av kommissionen den 11 maj 2020 tillsammans med [ett åtföljande arbetsdokument från kommissionens avdelningar](#). Den genomföranderapporten omfattade en period på fem år (2014–2019) med fokus på de nya delarna i direktiv 2013/55/EU, inklusive det europeiska yrkeskortet, modernisering av kunskaper, färdigheter och kompetenser för sektorsyrkena, de gemensamma utbildningsprinciperna och det särskilda kompletteringsprogrammet för rumänska sjuksköterskor. I 2020 års genomföranderapport drogs slutsatsen att den rättsliga ramen enligt direktivet om yrkeskvalifikationer effektivt underlättade yrkesutövarnas rörlighet i medlemsstaterna och att genomförandet hade förbättrats på grund av de verkställighetsåtgärder som

luckor, problem och utmaningar i samband med direktivets genomförande i det nuvarande politiska sammanhanget. I rapporten undersöks närmare bestämt hur direktivet underlättar yrkesutövarnas rörlighet på den inre marknaden (avsnitt 2) och potentiella förbättringar av användarnas övergripande erfarenhet av de olika systemen för erkännande (avsnitt 3). I rapporten analyseras också hur den rättsliga ramen främjar förtroende och administrativt samarbete mellan de berörda myndigheterna i medlemsstaterna (avsnitt 4) och i vilken utsträckning digitala verktyg används till stöd för regelverkets förfarandenaspekter (avsnitt 5). Rapporten bygger på skrivbordsundersökningar och omfattande samråd med berörda parter som medlemmarna i samordningsgruppen för erkännande av yrkeskvalifikationer⁸ samt behöriga myndigheter, tillsynsmyndigheter, yrkesorganisationer, det civila samhället, arbetsmarknadens parter och allmänheten⁹.

1. Politisk bakgrund: Rörlighet för arbetskraft och kompetens mot bakgrund av brister

Efter covid-19-pandemin återhämtade sig EU:s arbetsmarknad snabbt och fungerade bättre än före pandemin, vilket ledde till rekordlåga arbetslöshetssiffror. Den gradvisa avmattningen i sysselsättningstillväxten som började 2022 fortsatte under första halvåret 2025, men EU håller på att uppnå sitt överordnade mål för sysselsättningen som är att nå 78 % senast 2030¹⁰. Med mindre fluktuationer har lediga resurser av den utökade arbetskraften i EU minskat stadigt från 18,6 % 2015 till den rekordlåga nivån på 10,9 % under andra kvartalet 2025¹¹.

Samtidigt är bristen på arbetskraft och kompetens fortfarande en betydande och ihållande utmaning i hela EU. Trots en minskning från toppen 2022 är bristerna stora historiskt sett och fortsätter att undergräva EU:s konkurrenskraft i den globala ekonomin¹². Bristerna påverkar särskilt små och medelstora företag. De är särskilt akuta inom förvaltnings- och stödtjänster, verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik, transporter, hotell- och restaurangtjänster, byggverksamhet samt information och kommunikation. När det gäller yrken klassificerar de flesta länder följande yrken som yrken i vilka det råder kritisk brist: informations- och kommunikationsteknik (IKT), hälso- och sjukvård samt transport (t.ex. yrkesförare). Strukturella faktorer, såsom demografiska förändringar och kompetensbehov på grund av den digitala och den gröna omställningen samt dåliga arbetsvillkor i vissa sektorer,

kommissionen vidtagit. I rapporten påpekades dock att flera områden var oroande, bland annat förfarandekrav som innebar en betydande administrativ och ekonomisk börda för de sökande, och brister i de nationella gemensamma kontaktpunkterna och varningsmekanismen.

⁸ Samordningsgruppen för erkännande av yrkeskvalifikationer inrättades genom kommissionens beslut av den 19 mars 2007 (2007/172/EG) för att främja en enhetlig tillämpning av direktivet och samla in all information som är relevant för dess tillämpning. Gruppen består av nationella samordnare som utsetts av medlemsstaterna.

⁹ Se det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer denna rapport för mer information om samrådsstrategin och de olika frågor som tagits upp med de olika grupperna av berörda parter.

¹⁰ [Förslag till gemensam sysselsättningsrapport 2026.](#)

¹¹ [European Economic Forecast. Autumn 2025.](#) (ej översatt till svenska).

¹² [Förslag till gemensam sysselsättningsrapport 2026.](#)

kommer sannolikt att leda till fortsatta brister inom överskådlig framtid. I takt med ökad digitalisering och användning av artificiell intelligens kräver många jobb nya, anpassade eller förbättrade färdigheter, vilket kan förvärra nuvarande brister om tillgången på personal med rätt utbildning släpar efter.

Samtidigt är överkvalificering fortfarande ett ihållande strukturellt inslag på EU:s arbetsmarknad. Den högre utbildningen har stadigt ökat i hela EU, men många yrkesutövare utnyttjar inte sin kompetens på bästa sätt, särskilt inte när de flyttar över gränserna¹³. Detta tyder på att kompetensen underutnyttjas och på ineffektivitet i arbetskraftsfördelningen.

Mot denna bakgrund utgör kompetensunionen¹⁴, som antogs av kommissionen i mars 2025, en heltäckande och samordnad strategi för att stärka EU:s konkurrenskraft genom att utveckla och utnyttja EU:s humankapital på bästa möjliga sätt och genom att locka och behålla talanger, även från länder utanför EU. Strategin syftar till att skapa kompetens för högkvalitativa jobb och liv, bland annat genom en stark utbildningsgrund som tillgodoser arbetsmarknadens behov. Den sammanför utbildnings-, sysselsättnings-, migrations- och industripolitik för att främja kompetenshöjning och omskolning på alla nivåer och inom alla sektorer, främja livslångt lärande och ta itu med bristen på arbetskraft och kompetens i medlemsstaterna. I kommissionens första förslag till rådets rekommendation om humankapital som en del av den europeiska planeringsterminen efterlyses därför omedelbara åtgärder för att ta itu med de strukturella utmaningar kopplade till humankapital som kan skada EU:s konkurrenskraft. För att ta åtgärda bristen på arbetskraft och kompetens arbetar kommissionen också med särskilda initiativ för att locka till sig talang från utlandet, däribland EU:s talangreserv, den första EU-omfattande plattformen som underlättar internationell rekrytering och som erbjuder möjligheter för intresserade arbetssökande utanför EU som har nödvändig kompetens för att arbeta inom bristyrken i EU. Inom ramen för EU-strategin för viseringspolitik lade kommissionen även fram en rekommendation från kommissionen om att locka till sig talanger från utlandet, med fokus på studenter, forskare, högkvalificerade arbetstagare, innovativa entreprenörer och grundare av nystartade företag.

Kompetensportabilitet spelar också en viktig roll i kompetensunionen. Genom att göra det möjligt att erkänna och värdera arbetstagarnas kompetens och kvalifikationer över gränserna, sektorerna och utbildningssystemen säkerställs att enskilda personer kan röra sig fritt på den inre marknaden utan att deras färdigheter förlorar värde. Detta stöder arbetskraftens rörlighet, förbättrar kompetensfördelningen och bidrar till att minska kompetensglappen mellan regioner och sektorer.

Direktivet är ett viktigt instrument i EU:s verktygslåda för att underlätta rörlighet och tillträde till reglerade yrken på den inre marknaden. Direktivet om proportionalitetsprövning (EU) 2018/958 fungerar som en förebyggande grindvakt och ålägger medlemsstaterna att genomföra en proportionalitetsprövning innan de inför

¹³ År 2024 uppgick andelen överkvalificerade personer födda i en annan medlemsstat till 30,3 % jämfört med 20,2 % av dem som föddes i arbetslandet. Källa: Eurostat, "Migrant integration Statistics".

¹⁴ [Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, Kompetensunionen, COM\(2025\) 90 final.](#)

nya eller ändrar befintliga yrkesregleringar för att säkerställa att de är icke-diskriminerande, nödvändiga och proportionella i förhållande till de eftersträvade målen. Direktivet om yrkeskvalifikationer innehåller i sin tur ett omfattande regelverk för ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer i medlemsstaterna när särskilda kvalifikationer krävs enligt lag för att utöva yrkesverksamhet. I direktivet fastställs automatiskt erkännande för vissa sektorsyrken med harmoniserade minimikrav på utbildning och, för vissa typer av ekonomisk verksamhet inom handel baserat på yrkeserfarenhet samt tydliga regler om bedömning och erkännande av yrkeskvalifikationer som erhållits i andra EU-länder för tillträde till alla reglerade yrken. Direktivet föreskriver också tidsfrister för förfaranden och främjar samarbete mellan nationella kontaktpunkter och behöriga myndigheter i medlemsstaterna. Tillsammans syftar dessa mekanismer till att säkerställa ett rättvist, konsekvent och snabbt erkännande av yrkeskvalifikationer i hela EU.

För att göra det möjligt för arbetstagare och företag att fullt ut utnyttja möjligheterna till yrkesmässig rörlighet på den inre marknaden har kommissionen i sitt meddelande om kompetensunionen aviserat ett initiativ för kompetensportabilitet. Detta kommer att ingå i ett bredare paket om rättvis rörlighet för arbetskraften som ska antas 2026 och som syftar till att underlätta utövandet av rätten till fri rörlighet för arbetstagare och tjänster. Paketet kommer också att innehålla förslag om ett europeiskt socialförsäkringskort, ett starkare mandat för Europeiska arbetsmyndigheten och åtgärder för ytterligare modernisering och förenkling och bättre genomförande av reglerna och metoderna för arbetskraftens rörlighet, vilket också rekommenderas av berörda parter som deltar i den nyligen genomförda genomförandedialogen med verkställande vice ordförande Roxana Mînzatu om rättvis rörlighet för arbetskraften. Denna rapport om genomförandet av direktivet fungerar som underlag för initiativet för kompetensportabilitet genom att bedöma den övergripande funktionen hos det regelverk som är tillämpligt på erkännande av yrkeskvalifikationer inom ramen för reglerade yrken och genom att identifiera viktiga brister i genomförandet samt potentiella områden för ytterligare förbättringar.

2. Direktivet om yrkeskvalifikationer ger avgörande stöd till rörligheten på den inre marknaden

Direktivet utgör en viktig pelare för den inre marknads funktion. Det förser yrkesutövare som har förvärvat sina yrkeskvalifikationer i en medlemsstat med förfaranden som säkerställer att de kan få sina kvalifikationer erkända och därmed kan få tillträde till och utöva samma reglerade yrke i en annan medlemsstat på samma villkor som medborgarna.

I stora drag föreskriver direktivet tre huvudsakliga system för erkännande. Utöver automatiskt erkännande för sektorsyrken baserat på minimikrav på utbildning finns det automatiskt erkännande baserat på yrkeserfarenhet för vissa yrken inom hantverks-, handels- och industrisektorerna och den så kallade generella ordningen för erkännande för alla andra reglerade yrken med begränsade undantag. De regler och förfaranden som tillämpas i vart och ett av dessa tre system skiljer sig åt.

Det finns belägg för att direktivet underlättar yrkesutövarnas rörlighet, både för etablering och för temporärt och tillfälligt tillhandahållande av tjänster¹⁵.

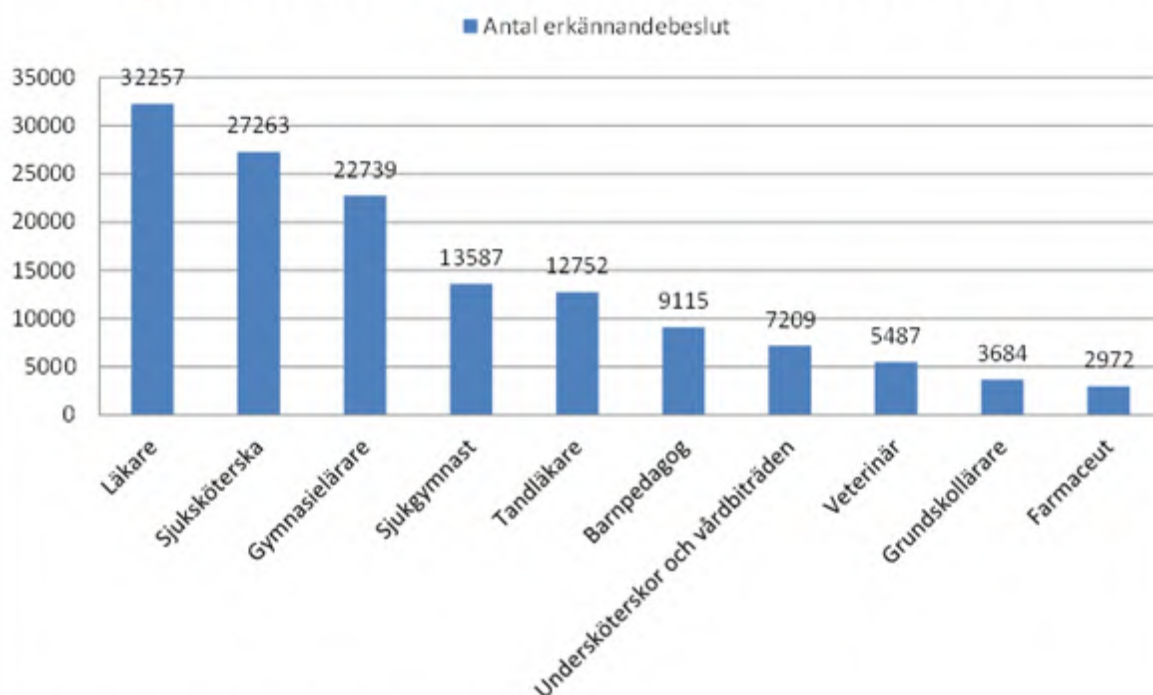
Direktivets viktigaste delar är fortfarande relevanta i dagens socioekonomiska miljö, vilket bekräftas av berörda parter. Mellan 2020 och 2024 fattade EU:s medlemsstater omkring 185 000 beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer för etableringsändamål, trots de rörlighetsrestriktioner som covid-19-pandemin medförde¹⁶. Mer än 83 % av dessa beslut var positiva¹⁷, och mer än 140 000 gällde yrken inom viktiga sektorer som utbildning och hälso- och sjukvård. Under samma period lämnade omkring 40 000 yrkesutövare in underrättelser för att tillhandahålla tjänster på temporär och tillfällig basis i en annan EU-medlemsstat. Endast i omkring 5 % av dessa fall fick leverantörer inte tillhandahålla tjänster av hälso- och säkerhetsskäl.

¹⁵ Den fria rörligheten för tjänster omfattar två grundläggande friheter som fastställs i EUF-fördragets bestämmelser (artiklarna 49 och 56). Etablering avser en yrkesutövare som flyttar till en annan medlemsstat på fast eller stabil basis, vilket kräver ett formellt erkännande av deras kvalifikationer av värdlandet för att de ska kunna utöva sitt yrke under värdlandets yrkestitel. Tillfälligt tillhandahållande av tjänster gäller däremot när en yrkesutövare som redan är etablerad i sitt hemland tillfälligt eller på tidsbunden basis tillhandahåller tjänster i ett annat land under sin yrkestitel i hemlandet. När det gäller tillfälligt tillhandahållande av tjänster behöver yrkesutövaren endast lämna in en årlig förhandsunderrättelse och behöver inte ansöka om ett förhandserkännande av sina yrkeskvalifikationer utom för yrken som har konsekvenser för folkhälsan och säkerheten.

¹⁶ Siffran var 230 000 för perioden 2016–2019. Databasen över reglerade yrken innehåller mer detaljerade statistiska uppdelningar efter land, period, system för erkännande och allmänna yrkesnamn. Databasen kan nås via följande länk: [Regulated Profession Database](#).

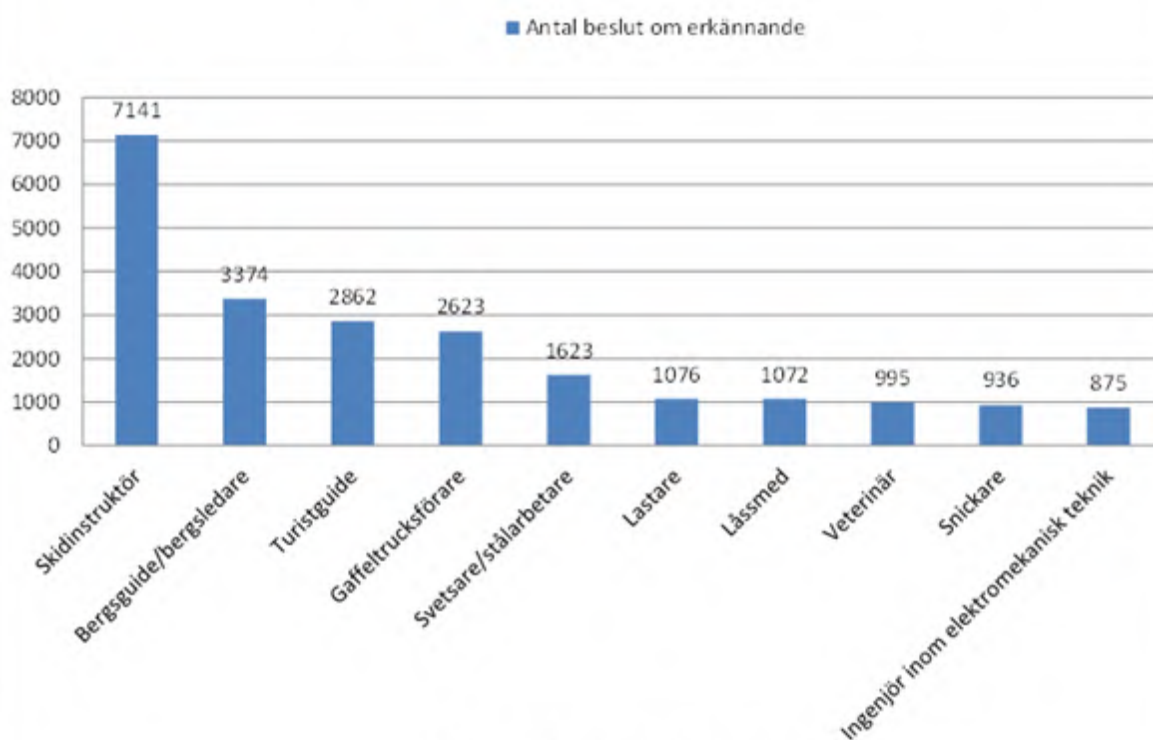
¹⁷ Positiva beslut beräknas som en procentandel av summan av positiva beslut, negativa beslut, beslut om en anpassningsperiod och beslut som överklagas.

Tio mest rörliga yrken – etablering (2020–2024)

Källa: Regulated Profession Database.

Tio mest rörliga yrken – tillfällig rörlighet (2020–2024)

Källa: Regulated Profession Database.

De yrken som åtnjuter automatiskt erkännande – oavsett om de grundar sig på minimikrav på utbildning eller yrkeserfarenhet – hör till yrkena där allvarliga brister rapporteras. Enligt den senaste rapporten från det europeiska nätverket för arbetsförmedlingar (Eures) om brist på och överskott av arbetskraft¹⁸, är sjuksköterskor, allmänläkare och specialistläkare samt farmaceuter och tandläkare bland de vanligaste bristyrkena efter antalet länder och bristens allvar. Inom ramen för direktivet omfattas sjuksköterskor inom allmän hälso- och sjukvård, medicinsk grundutbildning och utbildning i allmänmedicin samt 56 specialistläkarkvalifikationer av systemet för automatiskt erkännande baserat på minimikrav på utbildning. Detsamma gäller tandläkares och farmaceuters grund- och specialistkvalifikationer. De mest utbredda bristerna i EU omfattar också många av de handels-, hantverks- och industriyrken som omfattas av automatiskt erkännande på grundval av yrkeserfarenhet, såsom metallarbetare, byggnadsarbetare, ingenjörer och maskintekniker. Detta illustrerar hur den nuvarande regelramen redan utnyttjar möjligheten till automatiskt erkännande för att främja rörlighet precis där den behövs som mest.

Berörda parter uttryckte en sammantaget tillfredsställelse med direktivets viktigaste delar. Generellt sett uppskattar rörliga medborgare och företag att gemensamma regler minskar osäkerheten för yrkesutövare som vill arbeta i en annan medlemsstat och möjliggör en strukturerad process för erkännande. Berörda parter tar upp frågor som i vissa fall kan förhindra att direktivets fulla potential förverkligas och understryker behovet av förbättringar, men de ifrågasätter inte dess nödvändighet, relevans eller fördelar. De efterlyser dock färre hinder för rörlighet och enklare förfaranden för erkännande, bland annat genom användning av digitala verktyg, vilket är helt i linje med direktivets mål och dess genomförande¹⁹.

Kommissionen fortsatte att genomföra direktivet och se till att det följs 2020–2025. Med tanke på vikten av en enhetlig tillämpning har många medlemsstater²⁰ stått inför nya överträdelseförfaranden under denna period på grund av bristande efterlevnad av olika aspekter av direktivet. Detta omfattade 22 fall rörande felaktigt genomförande av artikel 7.4 i direktiv 2005/36/EG om förhandskontroller av yrkeskvalifikationer som införts för tillfälligt och temporärt tillhandahållande av tjänster för yrken som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde. Såsom betonas i den årliga lägesrapporten om förenklingen, genomförandet och efterlevnaden från verkställande vice ordförande Roxana Mînzatu för 2025 är dessa efterlevnadsåtgärder centrala för att undanröja oproportionerliga administrativa hinder och direkt stödja

¹⁸ [EURES Report on labour shortages and surpluses 2024 \(inte översatt till svenska\)](#).

¹⁹ I kapitel 10 i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar ges större inblick i åsikterna bland de olika berörda parter som berörs av direktivet, och det betonas särskilt på vilka områden de ser ytterligare utrymme för förbättringar.

²⁰ Europeiska kommissionen inledde 30 nya överträdelseförfaranden under denna period: 22 ärenden som rör felaktig tillämpning av artikel 7.4 i direktiv 2005/36/EG mot AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, RO, SE och SI, och åtta ärenden som omfattar olika frågor enligt direktiv 2005/36/EG: två ärenden mot EL och de återstående sex ärendena mot BE, CY, DE, ES, IE och MT.

kommissionens övergripande mål att förbättra den yrkesmässiga rörligheten och säkerställa ett enhetligt genomförande av EU-lagstiftningen i medlemsstaterna²¹.

Kommissionen fortsatte också sina överträdelseåtgärder avseende felaktigt införlivande av olika aspekter av det ändrade direktivet, i två omgångar under 2018 respektive 2019. Den första uppsättningen överträdelseförfaranden, som inleddes 2018, gällde felaktigt införlivande som omfattade nya frågor som är avgörande för det reviderade direktivets funktion, särskilt det nya europeiska yrkeskortet, varningsmekanismen, partiellt tillträde till ett yrke, språkkravens proportionalitet och inrättandet av rådgivningscentrum. Dessutom tog kommissionen upp frågor som rör insynen och proportionaliteten i regleringshindren för yrkesmässiga tjänster i enlighet med reformrekommendationerna om yrkesmässiga tjänster²². Den andra omgången överträdelseförfaranden, som inleddes 2019, gällde efterlevnad av reglerna om etableringsfrihet, frihet att tillhandahålla tjänster, yrken som omfattas av automatiskt erkännande på grundval av harmoniserade minimikrav på utbildning, dokumentation och formaliteter, erkännande av yrkespraktik och administrativt samarbete. Även om kommissionens kontroll av efterlevnaden främst inriktades på de viktigaste ändringarna i ändringsdirektiv 2013/55/EU²³, omfattade det också det övergripande genomförandet av det omarbetade direktivet i de nationella lagstiftningarna.

De flesta efterlevnadsproblem som kommissionen tagit upp i samband med direktivets införlivande i medlemsstaternas nationella lagstiftning har redan åtgärdats. Under perioden 2020–2024 har antalet olösta överträdelseförfaranden som inleddes 2018–2019 minskat: tre förfaranden avslutades 2020, fyra 2021, nio 2023 och ytterligare två 2024. Under 2025 var åtta medlemsstater²⁴ fortfarande föremål för aktiva förfaranden. Två av överträdelseförfarandena ledde till domar från Europeiska unionens domstol²⁵.

3. Allmän användarupplevelse

3.1. Tillgänglighet och utbyte av information

För att systemet för erkännande av yrkeskvalifikationer inom EU ska fungera krävs att relevant information är tillgänglig. Informationsutbytet mellan medlemsstaterna är avgörande för det administrativa samarbetet. Att information om

²¹ [2025 Annual Progress Report – Simplification, Implementation and Enforcement av verkställande vice ordförande Minzatu, september 2025 \(inte översatt till svenska\).](#)

²² [Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om rekommenderade reformer för reglering av yrkesmässiga tjänster, COM\(2016\) 820 final.](#)

²³ Genom ändringsdirektiv 2013/55/EU infördes flera större ändringar av direktivet, däribland införandet av det europeiska yrkeskortet, varningsmekanismen, användningen av informationssystemet för den inre marknaden (IMI) och begreppet partiellt tillträde.

²⁴ Från den första omgången är för närvarande förfarandena fortfarande formellt öppna mot BE, DE, EL, HR och SK (två av dem håller på att avslutas) och från den andra omgången mot BE, CZ (domstolsbeslut), DE, ES och SK (domstolsbeslut).

²⁵ Närmare uppgifter om hur direktivet efterlevs under den bedömda perioden finns i kapitel 9 i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar.

nationell reglering av yrken, yrkesinriktad utbildning, bevis på yrkeskvalifikationer som krävs för tillträde till ett visst yrke, kontaktuppgifter för behöriga myndigheter, uppförande och erfarenhet är begriplig och förmedlas effektivt är också avgörande för att medborgarna ska kunna utnyttja sina rättigheter enligt direktivet och nationella genomföranderamar.

I direktivet fastställs flera åtgärder för att säkerställa att berörda parter är välinformerade och lätt kan få tillgång till relevant information om erkännande av yrkeskvalifikationer. En av de viktigaste åtgärderna är inrättandet av nationella rådgivningscentrum²⁶, som fungerar som primära kontaktpunkter för yrkesverksamma och behöriga myndigheter som söker vägledning och information. De stöder sökande genom att erbjuda dem information om erkännandeprocessen, hjälpa dem att förstå kraven och ge dem råd om rättigheter och skyldigheter enligt EU-lagstiftning och nationell lagstiftning. De främjar också samarbete mellan behöriga myndigheter och säkerställer att ömsesidigt bistånd och informationsutbyte effektiviseras.

Rådgivningscentrumen har för kommissionen visat sig vara en värdefull källa till information om problem som mobila arbetstagare ofta stöter på. En av de rapporterade frågorna som illustrerar vikten av information och upplysning är den begränsade förståelsen av det europeiska yrkeskortets tillgänglighet och syfte, som är ett förenklat och snabbare elektroniskt erkännande för vissa reglerade yrken²⁷. Uppgiftslämnare från flera medlemsstater noterade att yrkesverksamma ofta inte känner till att kortet finns²⁸. Samråden visade att berörda parter förväntar sig mer kommunikation och vägledning om olika möjligheter till yrkesmässigt erkännande samt kapacitetsstöd och resurser för rådgivningscentrum.

Utöver rådgivningscentrumen betonas i direktivet vikten av centraliserad och tillgänglig information online. Gemensamma kontaktpunkter fungerar som digitala ingångar för att få information om administrativa förfaranden för erkännande av yrkeskvalifikationer och tillhörande yrkesverksamhet. Genom att konsolidera olika förfarandeprocesser till en enda, användarvänlig portal underlättar de gemensamma kontaktpunkterna smidigare och snabbare samverkan för både sökande och behöriga myndigheter. De säkerställer att rörliga medborgare och behöriga myndigheter kan få tillgång till alla nödvändiga formulär, vägledningar och krav utan att behöva söka igenom olika informationskällor och främjar på så sätt enkelhet och effektivitet.

Trots dessa mekanismer är informationen till allmänheten inte alltid lika tillförlitlig och konsekvent. I sin särskilda rapport om direktivets funktion 2024²⁹ konstaterade Europeiska revisionsrätten till exempel att förteckningarna över

²⁶ I artikel 57b.1 i direktiv 2005/36/EG fastställs att varje medlemsstat ska utse ett rådgivningscentrum som ska tillhandahålla information och stöd till medborgare och myndigheter när det gäller erkännande av yrkeskvalifikationer.

²⁷ Det europeiska yrkeskortet gäller för närvarande sjuksköterskor inom allmän hälso- och sjukvård, apotekare, sjukgymnaster, bergsguider och fastighetsmäklare.

²⁸ Medlemsstaterna rapporterar till exempel att de inte alltid informerar sökande om möjligheten till yrkeskort av olika skäl (se avsnitt 6.1 i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar).

²⁹ [Europeiska revisionsrättens särskilda rapport Erkännande av yrkeskvalifikationer inom EU, 2024.](#)

reglerade yrken i de nationella databaserna ibland skiljer sig från den information som medlemsstaterna har anmält till EU:s databas över reglerade yrken, som samlar in information om alla reglerade yrken tillsammans med deras särskilda krav och behöriga myndigheter i EU- och EES-länderna samt Schweiz. Undersökningar som genomförts i samband med denna rapport pekade också på inkonsekvenser mellan den information som lämnats av hem- och värdländerna. I flera fall fick uppgiftslämnare som sökte information från båda sidorna motstridig eller ofullständig vägledning³⁰. För att lösa problemet rekommenderade Europeiska revisionsrätten kommissionen att säkerställa tillförlitlig och konsekvent information till allmänheten, helst genom en enda informationskälla på EU-nivå.

I frågor som regleras i nationell rätt i enlighet med EU-rätten förblir värdlandets behöriga myndigheter den officiella informationskällan. För att underlätta spridning till allmänheten bör detaljerad information om de praktiska stegen i erkännandeförfarandena, dokumentkrav, avgifter och valet mellan en anpassningsperiod och ett lämplighetsprov som potentiella kompensationsåtgärder tillhandahållas på EU-nivå. I framtiden kan AI-baserade stora språkmodeller avsevärt förbättra hur människor söker efter information och gradvis ersätta den traditionella informationsarkitekturen på webbplatser med ett mer intuitivt och effektivt sätt att få information om reglerna.

3.2. Erkännandesystem

EU-medborgare som vill få sina kvalifikationer erkända i en annan medlemsstat och få tillträde till ett reglerat yrke har olika erfarenheter beroende på erkännandesystem.

3.2.1. Den generella ordningen för erkännande

Enligt den generella ordningen för erkännande måste en sökande som vill etablera sig i en annan medlemsstat tillhandahålla ett antal handlingar, inklusive bevis på medborgarskap, yrkeskvalifikationer och relevant erfarenhet, i tillämpliga fall. Den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten jämför sedan sökandens kvalifikationer som ger dem tillträde till ett visst yrke i ursprungsmedlemsstaten med de nationella kraven för tillträde till samma yrke i den mottagande medlemsstaten, från fall till fall. Om kvalifikationerna anses likvärdiga beviljas erkännande, så att sökanden kan utöva sitt yrke. Om det finns väsentliga skillnader som inte kan kompenseras genom yrkeserfarenhet och/eller livslångt lärande kan myndigheten kräva ett lämplighetsprov eller en anpassningsperiod för att överbrygga klyftan. När detta har fullgjorts med godkänt resultat erhåller den sökande erkännande och får lagligen utöva yrket i värdlandet.

Tidsfristerna i direktivet anses vara realistiska och respekteras i allmänhet, men flera faktorer kan orsaka förseningar. Enligt artikel 51.2 i direktivet ska ansökan om erkännande enligt den generella ordningen för erkännande prövas så snabbt som möjligt och inom högst fyra månader efter det att den fullständiga ansökan inkom.

³⁰ Se särskilt avsnitt 8.2 i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar.

Enligt en analys av fyra mycket rörliga yrken³¹ respekteras denna tidsfrist i allmänhet väl. Ofullständiga ansökningar samt försenade expertutvärderingar eller dokumentkontroller av den medlemsstat där kvalifikationerna erhållits förlänger dock ibland processen. Förseningar orsakas också av otillräcklig personal på nationell nivå för att behandla ansökningar och vissa ansökningars komplexitet, särskilt i fall där kompensationsåtgärder övervägs³².

Förfarandet är förenat med omfattande dokumentkrav och underlättas inte alltid med elektroniska och/eller digitala medel. ³³ I bilaga VII till direktivet finns en uttömmande förteckning över dokument som de nationella behöriga myndigheterna kan kräva för etablering. Medlemsstaterna kräver i allmänhet en grundläggande uppsättning handlingar för ansökningar om erkännande av yrkeskvalifikationer: vanligen bevis på medborgarskap, kvalifikationer och yrkeserfarenhet. Krav utöver dessa, såsom lämplighetsintyg, hälsointyg eller intyg om försäkringsskydd, varierar stort mellan olika yrken och länder. I genomsnitt måste de sökande tillhandahålla mellan fem och tio handlingar, totalt cirka 10–20 sidor, även om siffran kan vara högre i vissa medlemsstater. I allt högre grad inför medlemsstaterna digitala förfaranden för inlämning av handlingar, men den elektroniska behandlingens omfattning skiljer sig fortfarande åt, och vissa länder har delvis digitala eller pappersbaserade system³⁴. För de yrken som omfattas av det europeiska yrkeskortet finns dock ett digitaliserat förfarande tillgängligt i alla medlemsstater.

Hur komplexa förfarandena för erkännande är enligt den generella ordningen beror på hur lika yrkesregleringarna är i medlemsstaterna. Det är lättare när ursprungsmedlemsstaterna och de mottagande medlemsstaterna reglerar tillträdeskraven för ett yrke på ett liknande sätt. Om bestämmelserna skiljer sig avsevärt åt, eller om en ursprungsmedlemsstat inte reglerar yrket och den mottagande medlemsstaten gör det, är erkännande fortfarande möjligt, men sökande har större svårigheter att samla in bevis för att bevisa sina yrkeskvalifikationer.

³¹ För att få exakt och jämförbar information från medlemsstaternas myndigheter var analysen inriktad på röntgenassistenter, gymnasielärare, vårdbiträden och socialarbetare. Dessa fyra yrken valdes ut eftersom de tillhör de mest rörliga av de yrken som omfattas av den generella ordningen, baserat på uppgifterna i databasen över reglerade yrken och på deras rörlighetsmönster (som omfattar ett stort antal medlemsstater snarare än bara ett fåtal).

³² Se avsnitt 2 i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar för mer information om förfarandets varaktighet och orsakerna till eventuella förseningar.

³³ Se avsnitt 2 i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar för mer information om de typer av handlingar som begärs enligt den generella ordningen för erkännande, utöver bevis på medborgarskap, bevis på kvalifikationer och intyg om yrkeserfarenhet, samt den varierande grad till vilken erkännandeförfarandet kan ske på elektronisk väg i medlemsstaterna.

³⁴ Med undantag för de yrken som omfattas av förfarandet för det europeiska yrkeskortet varierar tillgången till helt elektroniska förfaranden beroende på medlemsstat och yrke. För yrket vårdbiträde erbjuder till exempel endast fyra medlemsstater (Danmark, Finland, Portugal och Rumänien) ett helt elektroniskt erkännandeförfarande, medan det fullständiga erkännandeförfarandet på elektronisk väg för socialarbetare finns tillgängligt i alla medlemsstater utom tre. Användningen av tillgängliga elektroniska förfaranden varierar också avsevärt. Som exempel kan rörliga medborgare inom yrket röntgenassistent slutföra hela erkännandeförfarandet på elektronisk väg i nästan alla medlemsstater, men sökande i olika medlemsstater väljer ett elektroniskt förfarande i mycket varierande grad, från 10 % i HR till över 95 % i IE, FI, PT, FI och DK. Det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer denna rapport innehåller ytterligare illustrativa uppgifter om detta.

Ett litet antal erkännandeförfaranden enligt den generella ordningen avslutas med ett negativt beslut om erkännande³⁵. Dessa beslut gör det inte möjligt för de sökande att utöva sitt valda yrke. Ytterligare analyser behövs för att fastställa orsakerna till dessa beslut, särskilt i fall där de sökande inte kan lägga fram de bevis som krävs av en erkännandemyndighet. Vissa negativa beslut skulle eventuellt också kunna bero på stränga krav som begränsar flexibiliteten när det gäller att godta handlingar. I vissa fall kan sökande också besluta att inte fullfölja sin ansökan när de ställs inför långdragna eller besvärliga förfaranden. I andra fall kan beslutet att inte tillhandahålla handlingarna vara kopplat till att sökanden inte har de nödvändiga formella kvalifikationerna eller erfarenheterna och/eller förekommer i belastningsregistret.

3.2.2. Automatiskt erkännande baserat på yrkeserfarenhet

Erkännande baserat på yrkeserfarenhet gäller främst hantverks-, handels- och industriyrken där det inte finns några harmoniserade minimikrav på utbildning på EU-nivå. Närmare bestämt gäller detta system för erkännande för de yrkesverksamheter som förtecknas i bilaga IV till direktivet (t.ex. målare, murare, snickare, cateringchefer osv.). Enligt detta system kan en yrkesutövare som har skaffat sig tillräcklig och styrkt erfarenhet inom ett reglerat yrke i en medlemsstat få sina kvalifikationer erkända automatiskt i en annan medlemsstat, utan att genomgå ytterligare bedömning. Sökanden måste tillhandahålla bevis – såsom intyg från behöriga myndigheter – som visar att han eller hon lagligen och faktiskt har utövat yrket under en föreskriven period (vanligen mellan två och sex år, beroende på yrke, anställningsform och utbildningsnivå). Den mottagande medlemsstaten måste sedan erkänna sökandens rätt att utöva samma eller jämförbar verksamhet. Detta förfarande förenklar rörligheten för erfarna yrkesutövare samtidigt som man upprätthåller garantier för tjänstekvalitet och skydd av allmänheten.

Trots sina fördelar används detta andra system för erkännande i liten utsträckning. Jämfört med den generella ordningen är detta andra erkännandesystem vanligtvis snabbare, med erkännandeförfaranden som tar mindre än en månad medan andra tar till upp till tre månader efter ansökan. Dessutom är hänvisningen till kontrollerbar yrkeserfarenhet snarare än formell utbildning en fördel och systemet omfattar relativt få handlingar. Användningen av systemet är dock fortfarande ojämn, och endast en minoritet av medlemsstaterna använder det regelbundet och ett stort antal rapporterar ingen eller mycket begränsad användning³⁶. Skälet till detta är inte tydligt och kräver ytterligare analys, även på grund av det begränsade antalet undersökningssvar i denna fråga. Exempelvis uppfattas systemets användarvänlighet och spridning olika av olika berörda parter i samma medlemsstat. Många behöriga myndigheter och nationella experter anser att det nuvarande systemet är praktiskt och anser att bedömningen av yrkeserfarenhet är

³⁵ För perioden 2020–2024 uppgick denna andel till 7,4 %.

³⁶ Mellan 2020 och 2024 stod de fem EU-medlemsstater som fattade flest beslut om erkännande på grundval av yrkeserfarenhet (FR, RO, PL, PT och DE) för över 72 % av alla beslut inom ramen för detta system. Tio medlemsstater rapporterade att de hade fattat 20 eller färre beslut om erkännande på grundval av yrkeserfarenhet.

relativt enkel, särskilt när den stöds av intyg från ursprungsmedlemsstaten, men många andra anser att förfarandet och dess underliggande förteckningar över verksamheter är föråldrade³⁷. Dessa nationella experter anser att förteckningarna över yrken i bilaga IV och den underliggande nomenklaturen är otydliga, med överlappande eller oprecisa definitioner som komplicerar fastställandet av vilka yrken som är kvalificerade. Dessutom gör byråkratiska hinder, brist på digitala processer och inkonsekventa dokumentationsmetoder i medlemsstaterna ibland tillämpningen besvärlig.

3.2.3 Automatiskt erkännande baserat på minimikrav på utbildning

Erkännande av yrkeskvalifikationer på grundval av minimikrav på utbildning är det mest effektiva systemet för erkännande, eftersom den behöriga myndigheten endast behöver kontrollera att handlingen är äkta. Detta system regleras i avdelning III kapitel III i direktivet och kallas vanligen det "automatiska" systemet för erkännande. Det gäller för yrken som läkare, sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, veterinärer, barnmorskor, farmaceuter och arkitekter (sektorsyrken).

Harmoniserade minimikrav på utbildning för sektorsyrken säkerställer en enhetlig referens för utbildning i hela EU. Dessa krav upprätthåller förtroendet bland medlemsstaterna och begränsar skillnaderna i utbildningsstandarder, garanterar en viss verifierbar kompetensnivå och bidrar till patienternas och tjänstemottagarnas säkerhet. I direktivet fastställs särskilda minimikrav på utbildning per yrke, och vissa krav kan anpassas genom delegerade akter för att följa med i den vetenskapliga och tekniska utvecklingen. Det respekterar de nationella utbildningssystemens självständighet och gör det möjligt för medlemsstaterna att överskrida dessa minimikrav i enlighet med sina behov.

I allmänhet anser berörda parter att erkännandesystemet baserat på minimikrav på utbildning fungerar bättre än andra erkännandesystem. Med i allmänhet låga ansökningsavgifter, tidsgränser för förfaranden och rimliga dokumentationskrav underlättar systemet yrkesmässig rörlighet på ett effektivt och kostnadseffektivt sätt. Av dessa skäl håller berörda parter generellt med om att det automatiska systemet för erkännande baserat på minimikrav på utbildning är en bättre lösning än den generella ordningen, vars effektivitet och ändamålsenlighet är beroende av harmoniseringen av bestämmelserna i medlemsstaterna. Det uppskattas också mer än erkännande baserat på yrkeserfarenhet, som vissa myndigheter anser vara svårare att tillämpa av de skäl som anges ovan³⁸.

Tack vare fördelarna finns det ett tydligt intresse av att utöka "automatiskt" erkännande till fler yrken. Om det automatiska erkännandet utökades till yrken som för närvarande inte omfattas skulle det förenkla och påskynda erkännandeprocessen, vilket skulle underlätta erkännandet av yrkeskvalifikationer och främja den

³⁷ Exempelvis anser 55 % av de behöriga myndigheterna och 50 % av de nationella experterna att bilaga IV är anpassad till yrkesutövarnas nuvarande behov. Mer information om hur berörda parter bedömer hur bilaga IV fungerar finns i avsnitt 3.1 i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar.

³⁸ Se kapitel 4 i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar för mer information om de behöriga myndigheternas erfarenheter och bedömning av systemet med automatiskt erkännande.

yrkesmässiga rörligheten inom EU. Detta kan göras på olika sätt. Utöver att utöka förteckningen över yrken för vilka minimikraven på utbildning har harmoniserats genom lagstiftningsändringar finns det också en möjlighet att förlita sig på gemensamma utbildningsramar eller gemensamma utbildningsprov, som båda kan antas genom delegerade akter.

Gemensamma utbildningsramar är det mest flexibla alternativet. De syftar till att göra det möjligt för fler yrkesutövare att flytta över hela EU genom att utvidga automatiskt erkännande baserat på en gemensam uppsättning kunskaper, färdigheter och kompetenser för att utöva ett visst reglerat yrke. Gemensamma utbildningsramar harmoniserar inte utbildningskraven fullt ut och gör det möjligt för medlemsstaterna att behålla både utbildning kompatibel med gemensamma utbildningsramar och annan utbildning som leder till de reglerade yrkena. Enligt direktivet kan en gemensam utbildningsram upprättas för yrken som har en betydande rörlighetsnivå eller potential för ökad gränsöverskridande rörlighet och för vilka reglering och utbildning har anpassats tillräckligt i en viss andel av medlemsstaterna. Närmare bestämt måste minst en tredjedel av EU:s medlemsstater ha reglerat yrket och minst en tredjedel måste ha infört den gemensamma uppsättning av kunskaper, färdigheter och kompetenser som kan ligga till grund för den potentiella gemensamma utbildningsramen. Ramen måste också anpassas till befintlig EU-lagstiftning och nationell lagstiftning och tjäna allmänintresset på ett proportionerligt sätt. Automatiskt erkännande och gemensamma utbildningskrav enligt en viss gemensam utbildningsram skulle endast tillämpas på nationella kvalifikationer som uppfyller utbildningsramens krav och mellan medlemsstater som deltar i en sådan gemensam utbildningsram. Gemensamma utbildningsramar underlättar erkännandeförfaranden och har väckt intresse hos yrkesorganisationer som söker synlighet på EU-nivå, men hittills har ingen gemensam utbildningsram upprättats eftersom de berörda yrkena inte helt uppfyller kraven i direktivet enligt ovan. Detta berodde ofta på de olika nationella utbildningskrav för tillträde till den berörda yrkesverksamheten. Ett gemensamt utbildningsprov infördes för skidinstruktörer 2019.

Insatser pågår för en gemensam utbildningsram för sjukgymnaster. Under 2022 och 2023 diskuterade kommissionen gemensamma utbildningsramar med samordningsgruppen för erkännande av yrkeskvalifikationer, där sjukgymnaster och civilingenjörer identifierades som potentiella kandidatyrken för en gemensam utbildningsram. I mars 2024 inrättades undergruppen för gemensamma utbildningsramar inom ramen för kommissionens samordningsgrupp för erkännande av yrkeskvalifikationer. Undergruppen består för närvarande av företrädare för medlemsstaterna och experter på sjukgymnastik som utsetts av medlemsstaterna, och dess arbete har uteslutande inriktats på möjligheten att skapa en gemensam utbildningsram för yrket sjukgymnast. Undergruppen av experter har särskilt hjälpt kommissionen att kartlägga utbildning och reglering av yrket i medlemsstaterna. På grundval av de preliminära resultaten av undergruppens arbete håller kommissionen på att slutföra den kartläggning på vilken den avser att grunda en delegerad akt för en gemensam utbildningsram för sjukgymnaster som en del av initiativet för kompetensportabilitet.

I samarbete med medlemsstaterna arbetar kommissionen dessutom med att identifiera ytterligare yrken för vilka gemensamma utbildningsramar kan utvecklas i framtiden. Samtidigt pågår diskussioner om hur man ytterligare kan rationalisera och strukturera processen för urval, prioritering och bedömning av lämpliga yrken för en gemensam utbildningsram på medellång sikt. Dessa insatser kräver ett nära samarbete med medlemsstaterna samt med berörda yrkesorganisationer och andra berörda parter.

Förutom att utöka det automatiska erkännandet till fler yrken går det att effektivisera det automatiska erkännandeförfarandet baserat på minimikrav på utbildning. I princip bör förfarandet för att kontrollera om de bevis på yrkeskvalifikationer som lämnas in av en sökande motsvarar de prövningsbara bevis som förtecknas i bilaga V till direktivet vara enkelt och snabbt. I praktiken ägnar dock de behöriga myndigheterna ibland mycket tid och ansträngningar åt att analysera de handlingar som lämnats in av de sökande. Det finns belägg som visar att den tid som krävs för att fatta ett beslut i olika medlemsstater eller till och med mellan institutioner inom en enda medlemsstat varierar.

Den stora svårigheten verkar vara att kontrollera att handlingarna är äkta. Detta inbegriper ofta kontakter mellan respektive myndigheter. Även om denna process stöds av informationssystemet för den inre marknaden (IMI)³⁹ påverkar tillgången till resurser, administrativa strukturer och förfaranden samt de behöriga myndigheternas svarstid hur smidigt och snabbt denna kontroll slutförs. Paradoxalt nog betraktar de behöriga myndigheterna ibland tekniska framsteg som en ytterligare risk snarare än en möjlighet att rationalisera och förbättra processerna (t.ex. skulle det kunna vara lättare att förfalska dokument med hjälp av den senaste tekniken).

För att verkligen göra erkännandesystemet baserat på minimikrav på utbildning automatiskt krävs att ny teknik, t.ex. stora språkmodeller, används för att minimera det administrativa arbetet. Det kan då frigöra resurser för väsentliga arbetsuppgifter i samband med erkännandeprocessen. Sådana lösningar skulle kunna omfatta digitala referenser och digitala förfaranden i linje med kommissionens bredare digitala politiska initiativ (se avsnitt 5 nedan). Detta skulle dock kräva utfärdande av digitala intyg för vilka underliggande uppgifter enkelt kan kontrolleras och/eller alternativa förfarandesteg där ursprungsmedlemsstaterna kontrollerar och bekräftar handlingar och uppgifter som ett första steg för erkännande (som i förfarandet för det europeiska yrkeskortet).

Även om användning av digitala verktyg redan nämns i direktivet kan nuvarande bestämmelser anpassas ytterligare så att digitaliseringspotentialen utnyttjas helt. Efter ändringen 2013 införde den rättsliga ramen en viss flexibilitet genom att tillåta instrument som det europeiska yrkeskortet och ökad användning av IMI-systemet. Dessa bestämmelser visade att direktivet framgångsrikt kan integrera digitala verktyg i erkännandeprocesserna. Elektroniska förfaranden och

³⁹ Informationssystemet för den inre marknaden är en säker onlinedatabas som finns på flera språk och underlättar informationsutbyte mellan offentliga myndigheter som deltar i det praktiska genomförandet av EU-lagstiftning.

samarbetsplattformar har minskat den administrativa komplexiteten och illustrerar mervärdet av att integrera den tekniska utvecklingen i direktivets operativa mekanismer⁴⁰. Övergången till digitala förfaranden är dock ojämn mellan medlemsstaterna. I många fall kräver de behöriga myndigheterna fortfarande att mobila arbetstagare och yrkesverksamma ska lämna in papperskopior av handlingar, trots befintliga alternativ för elektronisk inlämning, på grund av verifiering av signaturer eller andra riskfaktorer. Eftersom den digitala tekniken har utvecklats avsevärt finns det en tydlig möjlighet att bättre utnyttja helt elektroniska och driftskompatibla erkännandeförfaranden som är snabbare, mer konsekventa, säkrare och mer tillgängliga för både allmänheten och behöriga myndigheter.

4. Ömsesidigt förtroende och administrativt samarbete är avgörande för att regelverket ska fungera

Ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter är avgörande för att det regelverk som fastställs i direktivet ska fungera korrekt. För att upprätthålla en hög förtroendenivå krävs öppna, konsekventa och proportionella regler för reglering och erkännande av yrkeskvalifikationer i medlemsstaterna. Det är också av avgörande betydelse att medlemsstaterna inger anmälningar i god tid för att säkerställa insyn och underlätta tillsyn och efterlevnad av reglerna (4.1) samt att den varningsmekanism som inrättats för att utbyta kritisk information om yrkesutövare som kan utgöra en risk verkligen används (4.2). Slutligen kräver upprätthållandet av förtroendet för regelverket regelbundna uppdateringar av regelverket för att säkerställa att det återspeglar den senaste vetenskapliga och tekniska utvecklingen (4.3).

4.1. Anmälan

Direktivet om yrkeskvalifikationer omfattar ett antal anmälningkrav för medlemsstaterna för att säkerställa öppenhet och effektiv samordning av erkännandeprocessen. Medlemsstaterna måste till exempel informera kommissionen om alla yrken som de reglerar tillträde till, tillsammans med kvalifikationskrav och behöriga myndigheter med ansvar för erkännande i databasen över reglerade yrken. Enligt direktivet måste medlemsstaterna också underrätta kommissionen om de lagar och andra författningar som de antar och som påverkar de nationella examensbevis som omfattas av automatiskt erkännande enligt direktivet, på grundval av EU:s harmoniserade minimikrav på utbildning. Införandet av ny utbildning som leder till utfärdande av nationella examensbevis som omfattas av bilaga V till direktivet samt ändringar av examensbevis/underliggande utbildnings-/tilldelningsorgan som redan ingår i bilaga V till direktivet bör därför också anmälas. Sådan anmälan görs via IMI. Kommissionen uppdaterar sedan bilaga V genom delegerade akter. Medlemsstaterna måste också rapportera till kommissionen om antalet enskilda beslut om erkännande som fattas på nationell nivå, vilket möjliggör insyn i den yrkesmässiga rörligheten mellan medlemsstaterna och i

⁴⁰ En av de tydligaste fördelarna med förfarandet för det europeiska yrkeskortet är dess korta handläggningstid. Baserat på en undersökning av behöriga myndigheter slutför mer än 60 % av medlemsstaterna erkännandeförfaranden inom mindre än en månad, medan de återstående på en till två månader. Ingen medlemsstat rapporterade att det tar mer än två månader.

erkännandeandelen per yrke och per land. Tack vare dessa anmälningsskyldigheter säkerställer direktivet öppenhet, tillsyn och samarbete, vilket gör det möjligt för informationen om kvalifikationer och yrkesregleringar att förbli konsekvent, uppdaterad och betrodd i hela EU.

Även om 90 % av de tillfrågade behöriga myndigheterna bedömer att anmälningssystemet i IMI är effektivt, beskriver vissa processen som betungande och tidskrävande. Enkäter som utförts för denna rapport visar att de behöriga myndigheterna har hög kompetens när det gäller anmälningsförfarandet⁴¹. Behöriga myndigheter ser det i allmänhet som ett viktigt verktyg för insyn, samarbete och enhetlighet i hela EU. Flera myndigheter beskriver dock också processen som administrativt betungande och tidskrävande, särskilt när det krävs flera anmälningar vid frekventa uppdateringar eller komplicerade nationella reformer. Vissa uttrycker oro över begränsad vägledning och olika tolkningar av vilken information som måste anmälas, vilket kan leda till inkonsekvenser mellan länderna. Andra belyser tekniska svårigheter med den elektroniska inlämningsprocessen och behovet av bättre samordning mellan nationella ministerier och yrkesorganisationer inom den egna medlemsstaten.

4.2. Varningsmekanismen

Sedan 2016 inbegriper direktivet en varningsmekanism för yrkesutövare vars utövande av yrkesverksamhet på en medlemsstats territorium har begränsats eller förbjudits av nationella myndigheter eller domstolar. Dess främsta syfte är att möjliggöra snabb kommunikation mellan behöriga myndigheter när en yrkesutövares rätt att utöva sitt yrke har begränsats, upphävts eller permanent återkallats på grund av disciplinära eller straffrättsliga påföljder – särskilt inom sektorer som direkt påverkar den allmänna säkerheten, såsom hälso- och sjukvård eller utbildning av minderåriga. Medlemsstaterna är också skyldiga att skicka varningar när yrkesutövare använde förfalskade examensbevis i processen för erkännande av kvalifikationer. **Mot bakgrund av fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna spelar de senare en avgörande roll för genomförandet och driften av varningsmekanismen på nationell nivå.** Enligt direktivet ska medlemsstaterna utbyta information om alla beslut som fattas om att begränsa eller, även tillfälligt, förbjuda utövandet av yrkesverksamhet för en viss person. Medlemsstaterna har dock fortfarande behörighet att fastställa skälen till detta. Detta kan leda till att orsakerna skiljer sig avsevärt åt inom EU på olika områden. Medlemsstaterna förblir således ansvariga för genomförandet av varningsmekanismen på nationell nivå och för uppföljningen av de mottagna varningarna. Deras behöriga myndigheter måste identifiera relevanta fall och måste utfärda varningar genom IMI-systemet inom de angivna tidsfristerna (vanligtvis tre dagar). Medlemsstaterna är också ansvariga för att se till att varningarna är korrekta, görs i rätt tid och begränsas till vad som är absolut nödvändigt enligt dataskyddsreglerna. När varningar mottas är det de mottagande medlemsstaternas

⁴¹ Mer än 90 % av uppgiftslämnarna bekräftar att de vet hur de ska anmäla via IMI, och samma procentuella andel bedömer anmälningssystemet som effektivt. Mer information om berörda parter synpunkter på inlämning och kontroll av anmälningar finns i avsnitt 4.4 i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar.

myndigheter som ska se över informationen, bedöma dess relevans för deras jurisdiktion och vidta lämpliga åtgärder enligt sin nationella lagstiftning. Kommissionen använder it-verktyget (IMI) men fungerar inte som avsändare, mottagare eller personuppgiftsansvarig i informationsutbytet. Dess roll är att övervaka systemets övergripande funktion, säkerställa en konsekvent tillämpning i medlemsstaterna och tillhandahålla teknisk och förfarandemässig vägledning genom ramen för IMI.

Varningsmekanismen bör inte betraktas åtskilt från övriga delar. Den ersätter inte några nationella register som medlemsstaterna kan föra för att hålla reda på yrkesutövare som har stängts av, förbjudits eller hindrats från att utöva sin yrkesverksamhet. Den kompletterar andra bestämmelser i direktivet som gör det möjligt för nationella myndigheter att skydda konsumenternas och patienternas intressen genom att kontrollera att yrkesutövarna inte temporärt eller definitivt har förbjudits att utöva yrket eller inte har dömts för något brott.

Den betydande variationen i antalet varningar som skickas mellan medlemsstaterna kräver dock större uppmärksamhet. Skillnaderna i antalet varningar motsvarar naturligtvis i viss mån medlemsstatens storlek och antalet registrerade yrkesutövare. Andra faktorer verkar dock spela minst lika stor roll, däribland variationer i administrativ praxis och rättsliga ramar (t.ex. förekomsten och tillämpningen av avstängningsåtgärder och skälen till detta) och tillgången till resurser för att övervaka yrkesregleringarna och se till att de följs. Trenden mot ett ökande antal varningar av administrativa skäl⁴² belyser behovet av ytterligare harmonisering i hela EU och ytterligare förbättringar av genomförandet av varningsmekanismen för att säkerställa konsekvens och effektivitet i hela EU.

Kommissionen vidtar åtgärder för att ta itu med de frågor som tagits upp av medlemsstaterna i samband med genomförandet av varningsmekanismen. Flera överträdelseförfaranden avseende upprättandet av rättsliga ramar för varningsmekanismen i medlemsstaterna inleddes före 2020. De resulterade i att medlemsstaterna införde nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt att följa direktivet. Kommissionen införde också möjligheten för sändande myndigheter att skilja mellan varningar som utlöses av väsentliga skäl som rör utövandet av yrket och andra skäl. Varningen "av andra skäl" omfattar till exempel fall där en yrkesutövare är förhindrad att utöva yrket på grund av bristande efterlevnad av administrativa krav. Berörda parter uppskattade denna åtgärd, men vissa efterlyste ytterligare förtydliganden, vilket stöddes av rekommendationen i denna fråga i revisionsrättens revisionsrapport för 2024. Som svar håller kommissionen på att utarbeta ett vägledningsdokument och praktisk utbildning för behöriga myndigheter för att klargöra kategoriseringen av varningar och behandla andra praktiska frågor om varningar som tagits upp av medlemsstaterna.

4.3. Uppdateringar av systemet för automatiskt erkännande baserat på minimikrav på utbildning

⁴² Se avsnitt 8.1 i det åtföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar.

Att hålla direktivets minimikrav på utbildning uppdaterade för yrken som är kvalificerade för automatiskt erkännande är avgörande för att upprätthålla ett dynamiskt och effektivt system för yrkesmässigt erkännande inom EU. Sedan 2013 har kommissionen haft befogenhet att uppdatera dessa krav genom delegerade akter för att säkerställa att de kvalifikationer som omfattas av automatiskt erkännande förblir anpassade till den allmänt erkända vetenskapliga och tekniska utvecklingen i hela EU. Denna process är avgörande för att upprätthålla ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna och för att skydda folkhälsan, patientsäkerheten och tjänstekvaliteten, samtidigt som man ser till att automatiskt erkännande fortsätter att återspegla nuvarande yrkesmässiga verklighet snarare än föråldrade standarder.

Processen för att uppdatera minimikraven för utbildning är utformad för att beakta hur de rättsliga ramarna och kursplanerna i hela EU införlivar vetenskapliga och tekniska framsteg. Direktivet respekterar de nationella utbildningssystemens autonomi och mångfalden av utbildningsstrategier i hela EU. Syftet med direktivet är att återspegla och medge ändringar i medlemsstaternas lagstiftning snarare än att tvinga fram likriktning. Detta görs genom att direktivet fastställer de minimikrav på utbildning som är nödvändiga för gränsöverskridande automatiskt erkännande, samtidigt som medlemsstaterna kan överträffa eller skärpa kraven beroende på särskilda behov och utbildningssammanhang när utbildning tillhandahålls i det egna landet. Uppdateringsprocessen omfattar tekniska och vetenskapliga bedömningar, ofta med stöd av studier, expertsamråd och synpunkter från berörda parter såsom yrkesorganisationer, utbildningsinstitutioner och medlemsstaternas experter via samordningsgruppen för erkännande av yrkeskvalifikationer.

Diskussionerna om uppdateringar av minimikraven för utbildning är ofta komplexa och tekniska. Man måste hela tiden finna en balans mellan underlättad rörlighet genom en gemensam standard på en rimlig nivå och minimikrav på utbildning i direktivet som återspeglar dagens allmänt erkända metoder och tekniska framsteg i medlemsstaterna. Vetenskapliga framsteg måste också vägas mot rättslig stabilitet för att undvika frekventa eller störande förändringar som komplicerar genomförandet.

Hittills har delegerade akter antagits för att uppdatera minimikraven för utbildning på grundval av vetenskapliga och tekniska framsteg för yrkena sjuksköterska inom allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, farmaceuter och veterinärer. Kommissionen har också beställt en studie om barnmorskeyrket. På grundval av kommissionens bedömning av sina slutsatser kan minimikraven för utbildning för barnmorskor också komma att uppdateras.

Dessutom är regelbundna uppdateringar av förteckningen över bevis på yrkeskvalifikationer som omfattas av automatiskt erkännande baserat på minimikrav på utbildning avgörande för att bevara förtroendet för systemet. Sådana uppdateringar görs också genom delegerade akter och varje ändring av förteckningen utlöses av en IMI-anmälan från en medlemsstat. Enligt direktivet är medlemsstaterna skyldiga att underrätta kommissionen om alla ändringar i sina nationella rättsliga, administrativa och verkställande bestämmelser som påverkar examensbevis som omfattas av automatiskt erkännande, och deras snabba samarbete är avgörande för att systemet ska fungera effektivt.

Det finns olika åsikter om huruvida kommissionens delegerade befogenheter att uppdatera minimikraven för utbildning enligt direktivet bör utökas. Enligt vissa berörda parter bör den möjlighet som nu finns att uppdatera direktivet genom delegerade akter utökas till att omfatta fler delar av systemet för automatiskt erkännande för att göra det ännu mer flexibelt och följsamt vid förändringar. Det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer denna rapport ger mer insikt i detta. Det ger exempel på de viktigaste delarna (t.ex. den medicinska grundutbildningens varaktighet) och tekniska delar (t.ex. de generiska namnen på medicinska specialiteter) som inte omfattas av kommissionens delegerade befogenheter. När berörda parter tillfrågas om en möjlig utvidgning av kommissionens delegerade befogenheter rekommenderar de att man fokuserar på tekniska uppdateringar endast genom delegerade akter samtidigt som man bevarar kärninnehållets stabilitet. En majoritet av de rådfrågade motsatte sig användningen av delegerade befogenheter för att ändra väsentliga delar (t.ex. minimilängden för medicinsk grundutbildning) genom delegerade akter.⁴³

En separat fråga är om den nuvarande processen baserad på delegerade akter kan automatiseras. Automatisering av en del av processen för uppdatering av minimikraven för utbildning är inte riskfritt. I princip kan den rättsliga ramen ändras så att nya examensbevis som måste erkännas automatiskt, namnen på de institutioner som utfärdar sådana bevis, referensdatum osv. automatiskt kan läggas till eller ändras av de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna, utan att anmälan behöver behandlas via IMI, samråd med andra medlemsstater och utarbetande av delegerade kommissionsbeslut. Även om en sådan hypotetisk process skulle vara snabbare eliminerar det befintliga systemet många risker och fel. Det nuvarande sättet att uppdatera minimikraven för utbildning kräver betydande resurser, men de inbyggda kontrollerna och alla medlemsstaters deltagande har i allmänhet en positiv inverkan på det ömsesidiga förtroendet och användningen av systemet för automatiskt erkännande. Därför skulle insatserna kunna inriktas på att förbättra effektiviteten i de nuvarande interna processerna i stället för att helt ersätta dem.

5. Digitalisering

Resultaten i denna rapport belyser flera förfarandemässiga hinder som påverkar effektiviteten och användarvänligheten i yrkesmässigt erkännande. Dessa resultat upprepas i återkopplingen från berörda parter, där enskilda personer, yrkesutövare, företag och rådgivningscentrum konsekvent nämner komplexa, utdragna förfaranden, pappersbaserade krav i vissa medlemsstater och stora skillnader i ansökningsprocesserna online.

Införandet av det europeiska yrkeskortet utgjorde ett steg mot digitalisering genom att skapa ett elektroniskt förfarande på EU-nivå för att lämna in

⁴³ Berörda parter som är för en uppdatering av minimikraven för utbildning genom delegerade akter lägger fram flexibilitet och aktualitet som argument, medan de som är mer skeptiska betonar behovet av stabilitet i standarderna och medlemsstaternas granskning. Mer information om berörda parter synpunkter på användningen av delegerade akter för att uppdatera minimikraven för utbildning finns i avsnitt 4.3 i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar.

ansökningar.⁴⁴ För sökande är den viktigaste fördelen att förfarandet erbjuder ett förenklat, snabbare⁴⁵ och öppnare elektroniskt förfarande för att få sina yrkeskvalifikationer erkända i ett annat EU-land. Enligt samråden i samband med denna rapport uppskattar de behöriga myndigheterna att förfarandet minskar den administrativa överlappningen, förbättrar insynen och gör den övergripande processen mer användarvänlig, särskilt för sökande som vid upprepade tillfällen reser över gränserna. Det stärker också det administrativa samarbetet genom IMI och främjar effektivare kommunikation mellan myndigheter vid kontroll av kvalifikationer eller yrkesstatus.

Det finns dock begränsningar för det europeiska yrkeskortet som skulle kunna övervinnas genom modern digital teknik. Vissa behöriga myndigheter rapporterar att det europeiska yrkeskortet kan vara komplicerat och betungande att hantera, med förfaranden som inte alltid sparar tid jämfört med standardsystemet för erkännande baserat på minimikrav på utbildning eller den generella ordningen. Tekniska problem och interoperabilitetsproblem (som är kopplade till ojämn digitalisering i medlemsstaterna) försämrar också funktionen. En ytterligare nackdel är låg medvetenhet bland både yrkesutövare och myndigheter, vilket leder till begränsad användning trots dess potentiella fördelar. Eftersom förfarandet inte automatiserar eller förenklar förfarandena för att bekräfta äkthet eller klassificera handlingar är detta fortfarande en av de mer tidskrävande uppgifter som många behöriga myndigheter måste utföra manuellt.

IMI, som lanserades 2008, spelar en viktig roll för direktivets funktion. Det underlättar utbytet online av information och anmälningar mellan behöriga myndigheter och kommissionen. Som en möjliggörande plattform garanterar systemet inte i sig svar i god tid, eftersom det fortfarande är beroende av administrativ information från nationella behöriga myndigheter. IMI-processerna effektiviseras och harmoniseras i hela EU. De gör det möjligt att lämna in digitala dokument, men de omfattar ännu inte automatiserade kontrollförfaranden, som kanske redan finns tillgängliga i flera länder på grund av den senaste tekniska utvecklingen. Många medlemsstater har börjat erbjuda alternativa, nationella digitala inlämningskanaler parallellt, men återkoppling visar att förfarandena fortfarande är ojäma, och flera medlemsstater fortsätter att förlita sig på pappersdokument och byråkratiska processer.

Med utgångspunkt i erfarenheterna med det europeiska yrkeskortet och IMI skulle en mer enhetlig digital strategi kunna bidra till att stärka de skyddsåtgärder och det ömsesidiga förtroende som ligger till grund för direktivet och samtidigt förbättra effektiviteten, öppenheten och användarupplevelsen. Berörda parter betonade att den nuvarande rättsliga ramen, även om den är tillräckligt flexibel för stegvisa förbättringar, saknar den tydlighet och ambition som krävs för att fullt ut utnyttja digitaliseringens och förenklingens potential, och flera av dem efterlyste ett starkare erkännande av digitala referenser, bättre

⁴⁴ Det europeiska yrkeskortet infördes inledningsvis 2016 för fem specifika reglerade yrken med möjlighet att expandera till fler yrken i framtiden.

⁴⁵ För båda de yrken som omfattas av det europeiska yrkeskortet som undersöktes i arbetsdokumentet rapporterade de flesta medlemsstater att förfarandet tar mindre än en månad (se avsnitt 6.1).

interoperabilitet mellan system, en centraliserad elektronisk plattform och snabbare behandling. Ur sökandens perspektiv skulle helt elektroniska och driftskompatibla digitala erkännandeförfaranden kunna göra erkännandeprocesserna enklare, snabbare och mer förutsägbara. För behöriga myndigheter skulle digitaliseringen kunna öka effektiviteten, konsekvensen och uppgifternas tillförlitlighet. Sådana verktyg skulle bevara de behöriga myndigheternas slutliga beslutsansvar och samtidigt stödja korrekthet och effektivitet. En effektiv digitalisering skulle dock vara beroende av tillgången till omfattande, aktuell information om reglerade yrken och behöriga myndigheter, vilket innebär att de problem med informationens enhetlighet som beskrivs i punkt 3.1 måste avhjälpas.

6. Slutsatser

Den rättsliga ramen för erkännande av yrkeskvalifikationer i EU fungerar i allmänhet bra. Den utgör en tydlig rättslig grund för rörlighet, särskilt inom starkt reglerade och mobila sektorer som hälso- och sjukvård, teknik, arkitektur och utbildning. Genom att fastställa gemensamma regler har direktivet minskat osäkerheten för yrkesutövare som vill arbeta i en annan medlemsstat och erbjudit värdmyndigheterna en strukturerad process för erkännande, något som allmänt har bekräftas av berörda parter. Mellan 2020 och 2024 fattades omkring 185 000 beslut i etableringssyfte. Att så många positiva beslut fattas, varav över 140 000 rör viktiga sektorer som hälso- och sjukvård och utbildning, pekar på att direktivet är avgörande för den yrkesmässiga rörligheten på den inre marknaden.

Att upprätthålla förtroendet för systemet är av största vikt. Strikt efterlevnad, kontinuerliga uppdateringar för att återspegla den senaste utvecklingen inom forskning och utbildning, regelbunden utbildning, vägledning, erfarenhetsutbyte och starkt administrativt samarbete är avgörande för att upprätthålla förtroendet. Det är ett gemensamt ansvar för kommissionen och de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna. För att upprätthålla förtroendet krävs också en ändamålsenlig användning av varningsmekanismen så att kritisk information utbyts om yrkesutövare som kan utgöra en risk för patienter och minderåriga.

Direktivet har visat sig vara flexibelt och följsamt när forskning och utbildning utvecklas i medlemsstaterna. De befogenheter som ingår i regelverket har gjort det möjligt att uppdatera minimikrav på utbildning och förteckningar över yrkestitlar utan att lagstiftningen måste ses över i sin helhet. Utökad utnyttjande av befogenheterna kan möjliggöra snabbare uppdateringar. Detta måste dock vägas mot ytterligare förenkling, lagstiftningstillsyn och berörda parter deltagande för att bevara legitimiteten och acceptansen.

Trots den rättsliga ramen finns det fortfarande hinder för den yrkesmässiga rörligheten på den inre marknaden. Vissa av dem beror på skillnader mellan nationella regelverk och kan inte lösas enbart genom lagstiftningsåtgärder på EU-nivå. Att utöka det automatiska erkännandet till fler yrken med hjälp av gemensamma utbildningsramar kan dock under vissa förutsättningar vara en hållbar väg framåt. Arbete på detta område pågår för närvarande. Dessutom finns det fortfarande utrymme att förbättra bestämmelserna om konsekvent och tillförlitlig information till de

sökande och att förenkla och effektivisera erkännandeförfarandena genom riktade insatser. Yrkesverksammas erfarenheter visar att erkännande fortfarande kan vara komplext och tidskrävande till följd av utdragna förfaranden, varierande digitalisering och betungande dokumentationskrav.

Genom digitalisering kan erkännandeprocesserna bli snabbare och smidigare.

Med digitala verktyg kan förfarandena effektiviseras, den administrativa bördan minskas och processen bli smidig både för sökande och behöriga myndigheter. Fullständigt elektroniska och kompatibla förfaranden, med användning av digitala referenser som är säkra och maskinläsbara, möjliggör omedelbar kontroll av kvalifikationer och minskar avsevärt handläggningstiden inom de olika systemen för erkännande för både sökande och behöriga myndigheter. Modernisering, förenkling och förbättrat genomförande åtgärdar nuvarande ineffektiviteter och banar väg för ett mer integrerat och följsamt system för erkännande av yrkeskvalifikationer inom EU. Detta är avgörande för att mobila yrkesutövare ska kunna utvecklas och dra fördel av den inre marknaden, för att företag ska få tillgång till den talang de behöver, för att innovation ska spridas och för att produktiviteten ska öka.